

TEPELSKO 2004

STUDENTSKÝ PRŮZKUM KRAJINY

Vážení čtenáři,

v časopise, který právě držíte v ruce, bychom vám chtěli stručně představit několikatýdenní práci šesti desítek studentů. Ti se spolu se svými kantory začátkem letošního léta vydali na Tepelsko, aby si tam společně kladli otázky a hledali na ně odpovědi. Aby prozkoumali zajímavá místa, jejich historii, či osudy zdejších obyvatel a trochu se tak pokusili pomoci krajině – aby se zase stala kvetoucím domovem, radostí a chloubou svých obyvatel a oázou pro ty, kteří ji přijdou navštívit.

Kromě charakteristiky jednotlivých výzkumů doplňujeme texty literárními postřehy studentů z jejich práce i odpočinku a jejich kresbami.

Práce, které v rámci tohoto pedagogicko-výzkumného projektu vznikly, chceme podrobně představit od listopadu expozic v Klášteře Teplá. Zprávy jednotlivých studentských skupin také rádi zašleme na CD ve formátu PDF všem zájemcům.

Věříme, že vás výsledky naší práce potěší, inspirují a snad i pomohou.

Mgr. František Tichý

ředitel Soukromého reálného gymnázia Přírodní škola, o.p.s.

Práce vzniklé v rámci výzkumného projektu TEPELSKO 2004

- 1) Návraty. Sociologicko-historicko-průzkum 20. století na Tepelsku (Veronika Klímová, Pavel Pechatý, Lenka Uvílová, Lukáš Beneš, Kateřina Mírná, Julie Machoňová)
odborný konzultant: Mgr. Vladimíra Čumplová – Bartáková
- 2) Botanický průzkum zaniklých obcí na Tepelsku (Alena Švarcová, Dominik Radina, Alexandra Brabcová, Petr Kudláček, Jan Dernovšek, Barbora Jindrová, Kateřina Jindrová)
odborný konzultant: Mgr. Jakub Mrázek
- 3) Zaniklé kostely (Ondřej Solníčka, Vojtěch Mazanec, Lukáš Hoch, Jonáš Didunyk)
odborný konzultant: Mgr. Helena Petržílková
- 4) Dokumentace minerálních pramenů v okolí Mariánských Lázní (Václav Mazanec, Vojtěch Mucha, Martin Havlík, Martin Hábovčík, Martin Sochor, Michal Kopenc, Karel Kudláček, Jakub Chaloupek)
odborný konzultant: RNDr. Marek Matura
- 5) Průvodce historií města Mnichov (Ondřej Svoboda, Petra Kodišová, Jaroslav Burdych, Jakub Mařík, Martin Míčka)
odborný konzultant: Mgr. Vojtěch Žák
- 6) Mariánské Lázně, Lázně Kynžvart a Konstantinovy Lázně. Historie, současnost, fotodokumentace (Jan Toman, Barbora Kopencová, Markéta Dlouhá, Jakub Volf, Lutfia Drastilová, Tomáš Miklovič, Timothy Dimoskakis)
odborný konzultant: PhDr. Hana Havlůjová
- 7) Vývoj mikroregionu Klášter Teplá, dokumentace zaniklých prvků krajiny (Michal Sikyta, Adam Rajčan, Jan Steinhilber, Karel Švarc, Tomáš Kudera)
odborný konzultant: Mgr. František Tichý
- 8) Biologický průzkum rybníků v okolí kláštera Teplá (Martin Sládeček, Tomáš Göndör, Tomáš Kohout, Martin Frank, Marie Hrdinová, Nikola Kapic, Martin Třešňák, André Langer)
odborný konzultant: Mgr. František Tichý
- 9) Dokumentace novějších sakrálních památek v Mariánsko-lázeňském kraji (Eliška Cílková, Kristýna Kaňoková, Jana Kopejtková, Barbora Němečková, Jakub Lhoťan)
odborný konzultant: Mgr. Helena Petržílková

Další informace o našich projektech i škole naleznete na: <http://www.prirodniskola.cz>

Návraty, aneb daleká cesta za domovem

Po druhé světové válce a ve druhé polovině dvacátého století se stala spousta historicky velmi zajímavých událostí. V literatuře se o těchto událostech můžeme dočíst, ale jen z globálního hlediska. Nikdo vám opravdu neřekne, jak to vypadalo na vesnicích, jak to lidé prožívali a co dělali. Všude vám napíší, že po druhé světové válce Češi vyhnali Němce z jejich domovů v pohraničí, ale nedozvíte se, jak to doopravdy vypadalo. Kolikrát žili Němci společně s Čechy v jednom domě i několik měsíců a jejich vztahy byly lepší než mezi ledaskterými Čechy.

Tyto velmi vzácné informace se už nezadržitelně vymazávají z povědomí lidí, protože ti, co si to pamatují, jsou dnes už staří a spousta z nich již nežije. My teď máme jedinečnou a možná poslední šanci alespoň malý kousek těchto vzpomínek zaznamenat, a proto jsme se rozhodli, že tuto šanci využijeme a přechováme dalším generacím alespoň něco málo, co můžeme. K dosažení tohoto cíle jsme vytvořili osmičlenný tým, který se během čtrnácti dnů pokusil zaznamenat vybrané historické události, aktivity současných organizací (Program obnovy venkova, Český západ a klášter trapistů – pomoc romské komunitě v Dobré Vodě) a přenést vše do formy zajímavé a čitelné, o čemž se můžete přesvědčit v našem sborníku.

Naši pozornost jsme zaměřili hlavně na město Teplá a jeho okolí, kde jsme celých 14 dní strávili. I za tak krátkou dobu se domníváme, že se nám podařilo tento kraj pochopit, a to díky pětadvaceti lidem, kteří byli ochotni si s námi pohovořit o jejich životě v tomto kraji (dvanáct z nich bylo starších 70 let a pamatovali konec druhé světové války, nejstaršímu dotazovanému bylo přes 83 let). Zajímali jsme se i o vztahy, které v průběhu 20. století zanikaly, přetrvávaly a znovu se utvářely.

Tepelsko je velmi drsný kraj, na kterém se podepsala jak jeho historie, tak podnební podmínky. Stále někdo přicházel a zase odcházel, proto jsme se na tento úkaz zaměřili a náš průzkum rozdělili podle tohoto parametru na několik částí, cílů, tzv. návratů:

- 1) návrat premonstrátů
- 2) návrat odsunutých Němců
- 3) osídlení a odsuny
- 4) návrat soukromých zemědělců do kraje
- 5) návrat dění a života.

Přes všechno, co jsme se dozvídali, ať dobrého, či špatného, od jakýchkoli lidí z různých zaměstnání a oborů, kteří nám vyprávěli o rozličných dramatických obdobích 20. století, o druhé světové válce, nájezdech sovětských vojsk či nadvládě komunistů, vyplynul nám zajímavý závěr, který praví:

Když je člověk dobrý, zůstane dobrým v každé době a za jakékoli situace, ať se děje cokoliv.

*Veronika Klímová,
Pavel Pechatý
septima*

Botanický průzkum zaniklých vesnic na Tepelsku

Ve zdejší oblasti došlo po ukončení druhé světové války k odsunu německého obyvatelstva. Následkem toho i dalších událostí při převzetí moci komunisty zcela zaniklo mnoho vesnic. Pro náš výzkum jsme si speciálně vybrali vesnice Svatý Vojtěch, Domaslavičky, Dřevohryzy a Jindřichov.

Hlavním cílem bylo zjistit, jaké druhy dřevin keřového a stromového patra se zde nacházejí a především jakým způsobem se navracejí zpět od doby, kdy obec byla člověkem opuštěna. Zároveň jsme si určili několik dalších neméně důležitých cílů:

- zjistit druhové složení keřového a stromového patra na zadaných lokalitách
- zjistit závislost výskytu jednotlivých druhů na pozici ve vesnici
- zjistit veškeré faktory ovlivňující růst dřevin v jednotlivých vesnicích a rozdíly mezi nimi
- zjistit historické údaje o jednotlivých vesnicích.

Dohromady se nám podařilo najít 31 druhů dřevin, z nichž nejpočetnějším druhem byl javor klen a naopak nejméně početným druhem byla lípa velkolistá a rybíz černý. Další z našich výsledků se týká obce Domaslavičky, kde byla zjištěna největší druhová diverzita (bohatost) ze všech čtyřech lokalit, nebo to, že na polohu dřeviny nemá vliv její podklad (roste-li na suti, nebo mimo sut') a mnoho dalších zajímavých výsledků. Ty jsou souhrnně uvedeny v našem sborníku.

Alena Švarcová
septima

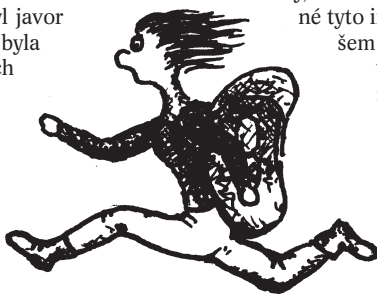
Zapomenuté prameny, aneb dobrodružnou stezkou

Prodirání hustými křovinami, překonávání mokřadů, bažin a různých jiných přírodních nástrah podstoupilo v červnu roku 2004 osm studentů gymnázia Přírodní škola za účelem dokumentace minerálních pramenů v okolí Mariánských Lázní.

Možná si řeknete, že všechny minerální prameny v této oblasti vyvěrají uprostřed altánků, které jsou umístěny v krásných zahradách a parcích, ale není tomu tak. Prameny, které jsme na letošní Expedici prozkoumali, se nacházely mimo obydlené oblasti, uprostřed tmavých lesů nebo na podmáčených loukách. Většina z nich zůstala doposud neobjevena nebo upadla v zapomnění. Neznámých a opuštěných pramenů jsme našli asi patnáct. Celkem se nám pak za dva týdny podařilo prozkoumat přes třicet pramenů, z nichž bylo dvacet dva minerálních.

Pokud by vás zajímalo umístění pramenů, jejich vzhled nebo chemické složení vody, která z nich vyvěrá, je možné tyto informace najít v našem sborníku, který by v těchto chvílích již měl být dokončen.

Martin Hábovčík
septima

Teplá

Martin Sochor, kvarta

Dnes začne Expedice. Hodně lidí se už těší, včetně mě. Sedíme v kupé a jako vždy se řeší, kam se dají naše skvostné batohy. Jeden batoh se nevešel, proto je vyhoštěn a následován svým vlastníkem. Žatec: malý, drzý a věčně ukecaný hoch.

Projíždíme okolní krajinou a za námi zůstávají stromy plné ptactva, domy plné šťastných lidí a reklamy plné taveného sýra a ostatních potravin. Dojíždíme do Mariánských Lázní. Nadchází AKCE. Rychle přebíháme do vlaku, který nás odveze do Teplé. Za doprovodu řevu, který je nám vlastní, se dostáváme k cili výpravy. TEPLÁ. Přicházíme s dostávkou: „Jak to tu bude vypadat, až odjedeme?“

Je zataženo!

Alexandra Brabcová, sexta

Je zataženo! Kapky mi padají na nos, na čelo, na celé tělo. Naše expediční skupina se nachází v pustém lese u zaniklé vesnice jménem Sv. Vojtěch. Kolem je louka a vítr čechrá její vyrůstající vlásky. Poblíž šumí voda a žabí zpěv se line po pustině. Okolo se napájejí žíznivé vrby a chytají rybí bubliny na krásu. O kus dál se nachází místo pro naše zkoumání. Je tam tmavo! Rozpadlé domy mi nahánějí husí kůži. Uprostřed zapadlé vesnice je studna. Hluboká studna. Studna, kde kdysi lidé čerpali vodu. Podél se táhly obrovské stromy. Podle nich jsme usoudili, že tam asi vedla cesta. Dlouhá cesta. Všude samý porost, člověk neví, kam vkročit. Začali jsme výzkum.

„Z rozmláceného kostela v krabici s kusem mydla...“

Tento rok byla práce naší skupiny trochu jiná. V minulých letech se obdobné práce zaměřovaly na pouhé strohé popisy kostelů, a to zachovalých, které byly v normálním provozu. Letos jsme si ale řekli, že nastane změna. Protože jsme na Expedici jeli do západních Čech, do okolí blízkého pohraničí, kde v posledních padesáti letech církevní aktivita vlivem komunistických činitelů upadla mnohem více než jinde a sakrální objekty v čele s klášterem v Teplé začaly silně chátrat, nebo byly dokonce záměrně devastovány.

V našem zájmu byly proto sakrální objekty, které měly svá léta už za sebou. Objekty, které většinou stojí osamoceny ve velmi špatném stavu a jsou němými svědky pohnutých dob. A právě pár těchto kostelů jsme se snažili alespoň částečně připomenout formou fotografií, vlastních kreseb a maleb, popisů interiérů a exteriérů. To však nebylo všechno. Abychom nebyli při práci v terénu bez jakýchkoliv předchozích informací, zašli

◉ Kostel Sv. Blažeje – Branišov

◉ Kostel Sv. Bartoloměje – Píšťov

jsme si ještě před Expedicí do státního archivu a vypsalí jsme si informace z literatury a dobových pramenů. V terénu jsme se navíc ptali místních obyvatel, co oni sami ví o kostelech v jejich obci. Většinou jsme se ale setkali s nezájmem o církevní památky.

Na konci Expedice jsme měli prozkoumaných a zdokumentovaných pět kostelů – sv. Archanděla Michaela v Michalových horách, sv. Václava v Úterý, sv. Blažeje u Branišova, sv. Vavřince v Ovesných Kladrubech a Všech svatých v Boněnově.

Všechny zjištěné informace, kresby i fotografie jsme zpracovali do sborníku, který může sloužit všem zájemcům o tuto problematiku. Během prázdninových měsíců letošního roku jsme výsledky své práce vystavili v prostorách kapucinského kláštera v pražské Loretě. Hodnocení necht' provedou čtenáři naší práce.

*Lukáš Hoch
sexta*

▼ *Kostel Sv. Václava – Úterý*

Historie městečka Mnichov

Mnichov je malebná obec (se statutem města), která se nachází 10 km severovýchodně od Mariánských Lázní.

Má velmi bohatou a rozmanitou historii, která sahá až do druhé poloviny 13. století, a proto jsme si pro naši práci vybrali právě Mnichov. Naším cílem bylo vytvořit průvodce historií této obce. Do práce jsme též zahrnuli popisy zajímavých budov, a to kostela, fary a školy. Také jsme dělali rozhovory se třemi místními starousedlíky, kteří nám vyprávěli o svém životě i životě a událostech v jejich obci.

Například z historie je zajímavé, že za třicetileté války se zde vystřídaly hned tři armády, francouzská, švédská a pruská, francouzská armáda si dokonce z místního kostela udělala stáj pro koně. Mnichov také zasáhly tři morové rány, přičemž jednou přežil jen jeden člověk.

Toto je pouze malá část z tak bohaté historie, proto se určitě vyplatí přečíst si naši práci celou a potom si do Mnichova udělat malý výlet. Příjemnou cestu.

Petra Kodišová, Jaroslav Burdych, sexta

► *Věž kostela Sv. Vavřince – Ovesné Kladruby*

Biologický průzkum rybníční sítě na Tepelsku, aneb Natura magistra nostra

... samice čírky obecné se zdržovala těsně u hráze a zaregistrovali jsme ji až poté, co před námi „vyběhla“ a předstírala, že má zlomené křídlo. Uklidnila se až asi 30 metrů od břehu, odkud plula již klidně až za polovinu rybníka a začala se v širokých polokruzích pomalu vracet k hrázi. Přitom nepřestala v několikasekundových intervalech vyrazet chraplavé skřeky. Poté se pomalu, ale jistě a evidentně cílevědomě přibližovala k hrázi.

Schovali jsme se tedy a čekali, co se bude dít dále. Když připlula ke břehu, přestaly se ozývat ony chraplavé zvuky a nahradilo je jemné hvízdání, které mohla vydávat i mláďata. Poté, co jsme se za hrázi znovu objevili, všechno ztichlo a okamžitě se pod kopřivami sklánějícími se nad vodu objevily kruhy, které se neustále vzdalovaly a ve vzdálenosti asi dvaceti metrů od místa pravděpodobného vyplutí vyběhla samice čírky a všechno se opakovalo. Nenalzáme jiné schůdné vysvětlení, než že tam někde v podzemletém břehu měla mláďata.

Rybníky jsou už po několik staletí jednou z dominant krajiny v okolí Kláštera Teplá. Kromě hospodářského a protipovodňového významu plní v krajině i neméně důležitou úlohu biologickou. Ta nás pochopitelně velmi zajímala a tak jsme se rozhodli vytvořit skupinu, která by rybníky na Tepelsku zkoumala právě z biologického hlediska.

Ve skupině, která měla 8 členů, jsme si práci rozdělili následovně: Martin Sládeček a André Langer prováděli ornitologický průzkum, Tomáš Göndör a Marie Hrdinová hydrobiologický průzkum a Tomáš Kohout, Martin Frank, Nikola Kapic a Martin Trešňák zkoumali břehy rybníků z hlediska botanického. Během 10-ti dnů expedičních prací jsme tento průzkum provedli na 18-ti rybnících ležících na říčce Teplé a jejích přítocích.

Při botanickém průzkumu jsme si vždy břehy rybníka rozdělili podle biotopů. V každém z nich jsme se pokusili nalézt a určit co možná největší množství druhů rostlin (druhy, které se nám nepodařilo určit na místě, jsme herbářovali). Ty jsme spolu s informacemi týkajícími se lokality (umístění a stručný popis lokality, vodní poměry, podloží, atd.) zapisovali do předem připravené tabulky. Zvláště jsme se zaměřovali na ruderální (kopřiva dvoudomá, bršlice kozí noha, atd.) a invazní (bolševník velkolepý a křídlatka japonská) rostliny. Na invazní rostliny jsme se zaměřovali zejména proto, že zkoumaná oblast je známá jako „ráj“ bolševníku velkolepého, který se, jak vyplývá z našeho výzkumu, nevyhýbá ani břehům rybníků. Nalezli jsme ho na 20-ti lokalitách (z celkově prozkoumaných 95). Oproti tomu křídlatka japonská byla jen na parkovém rybníku u kláštera Teplá. Nejzajímavější rostlinou, námi objevenou na zkoumaných lokalitách, byl vstavač prstnatec májový (druh orchideje).

Hydrobiologický průzkum jsme u každého rybníka prováděli na všech přítocích a odtocích a minimálně jedno stanoviště na rybníku samém. Na stanovišti jsme vždy změřili hloubku, teplotu a průhlednost. Dále jsme zaznamenali okolí stanoviště, potenciální zdroje znečištění, zápach, barvu vody, ad. Poté jsme jemnou síť (případně cedníkem) nalovili a pomocí klíčů určili vzorek vodní fauny a ke každému druhu živočicha přiřadili jeho saprobní a biotoxický index (tj. údaj, který vyjadřuje, pro jak znečištěnou vodu je daný druh charakteristický). Celkem se nám podařilo nalovit 72 druhů vodních živočichů na 59 stanovištích.

Posledním, avšak neméně zajímavým průzkumem, kterým jsme se zabývali, byl průzkum ornitologický, neboli mapování výskytu vodních a mokřadních ptáků na zkoumaných rybnících. Rybník jsme vždy obešli a zaznamenali všechny pozorované druhy ptáků do předem připravené tabulky. Ke každému druhu jsme přiřadili kategorii průkaznosti hnízdního výskytu podle metodiky mapování hnízdního rozšíření ptáků v ČR a dále údaje o jeho početnosti na rybníce (pokud to bylo možné i počty samců a samic daného druhu). Z nejzajímavějších pozorování bych zde uvedl především prokázané hnízdění čírky obecné na soustavě rybníků mezi Teplou a rybníkem Velká Pírka a pozorování toku bekasiny otavní v podmačených lukách u rybníka Betléma.

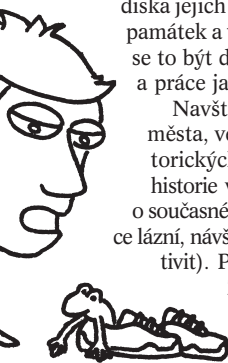
Martin Sládeček, kvarta

Mariánské Lázně, Lázně Kynžvart, Konstantinovy Lázně...

Západočeský kraj oplývá krásnou přírodou, minerálními prameny, lázeňskými městy s kolonádami, parky a kostely. Co podniknout s takovou nabídkou? Srovnat lázeňská města z hlediska jejich historického vývoje, historických památek a typu poskytovaných služeb? Zdá se to být dobrý nápad. A tak naše putování a práce jakožto průzkumníků začala...

Navštívili jsme výše uvedená lázeňská města, ve kterých jsme prováděli sběr historických dat (vznik lázní a dějiny města, historie významných památek) a informací o současné podobě a provozu lázní (specializace lázní, návštěvnost, nabídka doprovodných aktivit). Poté následovala fotodokumentace.

Za důležité jsme také pokládali zeptat se lázeňských hostů, jak jsou spokojeni se službami lázní i města.

Výsledkem naší práce je průvodce, kde můžete najít nejen charakteristiku jednotlivých lázní, ale také doporučení, která místa byste při návštěvě dané lokality neměli pominout. Snažili jsme se text psát z pohledu lázeňského hosta, který má buď zájem lázně navštívit nebo je již jejich klientem.

Doufáme, že průvodce splní své účely.

Barbora Kopencová
septima

Úryvky ze skupinového deníku skupiny „Lázně“

3. 6. 2004

Dnešek se zdál už od rána být šedý a deštivý. Tak jsme vstali (a kupodivu už od rána vládla veselá nálada) a vydali se do Mariánských Lázní. Posbírali jsme spoustu dotazníků a nafotili kupu fotek. Pak jsme se uchýlili do parku na zasloužený oběd (byly kolínka s gulášem). A jelikož jsme se cítili už dost zašpinění, dopřáli jsme si hodinku v bazénu. Mezitím začal obří slejvák a tak jsme byli potom ještě mokřejší než z bazénu. A proto jsme se rychle přesunuli do lesa. Takže teď už jsme v lese a už neprší. Máme plný břicho po obří večeři a projednáváme itinerář dalších dnů.

Lutfia Drastilová, 16 let

4. 6. 2004

Dneska jsme došli na zříceninu hradu. Mně hrozně smrděly nohy a musel jsem si je jít umejt. Dolu k potoku je to hroznej kopec a ještě k tomu byla ta voda hrozně studená a nedalo se to vydržet. Vyměnil jsem si ponožky, ale k ničemu to nebylo. Než jsem došel nahoru, nohy mi zase smrděly. Prostě mam blbý boty.

Tomáš Miklovič, 12 let

4. 6. 2004

Dnes jsme nemuseli šlapat až ke Kolonádě s báglikama! Jen na nádraží, poněvadž jsme měli smlouvenou schůzku (oběd) s Horákem. Byl krásný ranní sluneční den a my plni očekávání jsme vyrazili sbírat dotazníky k už asi německé kolonádě. Dali jsme si poplatky a napili se z Rudolfova pramene – pohoda. Samozřejmě, práci jsme také nevynechali.

O obědku jsme se setkali se skupinou „Mnichov“. Ted' sedíme v prokletém hradě (spíše zřícenině) Vamberků. Snědli jsme věču, Tomáš si chtěl udělat polívku jen proto, aby měl očouzený ešus, tak jako ostatní, („Když já bych ho chtěl mít taky tak očouzený.“)

Jinak doufám, že přečkáme noc v pořádku, že nebudeme prokletí taky – prý se tato negativní energie přenáší.

Barbora Kopencová, 17 let

➤ ... jsme přece kamarádi! Marek, Kristýna a Veronika

➤ O chlebu a o vodě... ? – skupina „krajina“

➤ Večere je výtečná!

☯ Před svátkem Božího těla všechno kvete...

☯ Obhajoby – vystoupení na Přírodovědecké fakultě – pohoda, nervy i smích

„Zaradoval jsem se, když mi řekl, do domu Hospodinova půjdeme...” – žalm 122

Byla neděle. Zvonění svolávalo na ranní mši. Hodně lidí se chtělo setkat s jinými, které potkávají každý den a i s těmi, které nepotkávají. Když mše začala, pomyslela jsem si, jak krásně musí být v nebi, na obloze, u slunce, tam kde každý den létají ptáci. Pan farář říkal: „ve jménu Otce i syna i ducha svatého Amen“, bedlivě jsem poslouchala. Byla jsem ráda, že alespoň jeden den můžu být s lidmi, které znám i neznám. Kostel je místo, kde se lidé setkávají a hledají sami sebe.

Po skončení mše jsem se zvedla z lavice a vydala jsme se směrem k rozkvetlé louce. Slunce páliło a já, já jsem se brodila záplavou jetele, pampelišek a sedmikrássek. Došla jsem na konec louky a pokračovala cestou. Na okraji cesty stála kaplička, byla jako kostel, místem setkání, místem zamyšlení. Pro lidi jsou tato místa posvátná. Sedla jsem si na klády, které ležely před kapličkou, a zaposlouchala se do zpěvu ptáků, svištění větru, šumění stromu, bublání potoka, zaposlouchala jsem se do svého vnitř-

ního hlasu. Setkala jsem se se svými city a myšlenkami. Z mého poslouchání a zamyšlení mě probíral příchod ženy. Zнала jsem ji z kostela.

Sedla si vedle mě a ponořila se do svých myšlenek, citů, jako jsem to dělala já, do té doby, než přišla. Když popřemýšlela, zvedla hlavu a zadívala se mi hluboko do očí. Pak hezkým, klidným, tičným hlasem pronesla: „Tato místa, kostel a kaple jsou opravdu místem setkávání.“

Pětičlenná skupina zachovalé kostely vznikla v květnu 2004. Celkem se nám podařilo zdokumentovat (popsat, zakreslit, nafotografovat, sepsat historii, ad.) čtyři kostely na Tepelsku: sv. Martina v Křivcích, sv. Jana Křtitele v Úterý, sv. Jakuba ve Vidzíně a sv. Bartoloměje v Píستově. Během našeho putování jsme také zdokumentovali menší sakrální památky. Naši práci jsme shrnuli do sborníku a již během letních prázdnin společně se skupinou „zanikající památky“ představili veřejnosti na výstavě v pražské Loreť.

Jana Kopejtková, sekunda

Horko, zima, mokro

Tomáš Göndör, kvarta

Nestíháme, nestíháme, co s tím tedy uděláme. O jedné dávné, nedávné Expedici jsme vyrazili i s celou skupinou „Rybníky“ z chladných kobek. Práce mnoho, času málo a vše je už skoro vzdáno. Blížil se už konec Expedice a my jsme měli prozkoumanou jen polovinu rybníků. Vyšli jsme a bylo příšerné horko, zkoumali jsme a přšelo, bylo nám mokro, vraceli jsme se a bylo nám zima. A nakonec jsme se vrátili do ledových, promrzlých a temných kobek. Ale byla to hezká Expedice, zájímavá zkušenost.

Kostel

Jana Kopejtková, sekunda

Když jsme zkoumali v městečku Úterý, tak jsme se rozhodli přespát v kostele. Byl to kostel starý, vykradený, rozbitý. Já jsem se bála tam spát. Když

nadešla tma, ustlali jsme si na studené kamenné podlaze. Nad sebou jsem měla krásnou modrou klenbu s hvězdičkami. Bála jsem se, protože už všichni spali. Usnula jsem po dlouhém přemýšlení. V noci jsem ještě podnikla dobrodružnou cestu na záchod, ale ráno jsem se vzbudila živá a zdravá.

Subjektivně zabarvený popis (lyricky)

Martin Fürst, kvinta

Byl vlahý letní teplý večer, vzduch voněl létem a smogem, který se nesl z nedaleké hospody. Bylo mi příjemné po celodenním učení a sezení ve vychlazených kobkách. Projížděl jsem se na skateboardu a dýchal vzduch prosycený lyrikou a dávnými časy. Slunce se již přehouplo přes obzor a vzrůstal krásný chládek, na kterém jsem si uvědomil, že je to asi nejhezčí čas na téhle studené Expedici, a tak jsem si těch chvil volna a radosti do posledního dechu užíval.

aneb aby krajina byla domovem

Roku 1193 byl v neprostupné krajině Tepelské vrchoviny zbudován premonstrátský klášter. Řeholníci tuto krajinu systematicky přetvářeli v souladu s přírodou. Bezprostředně po zbudování kláštera postavili důležité budovy pro svou obživu – mlýn, dvůr, ad. Jejich důležitým zásahem do krajiny bylo postavení Starého rybníka. V příchích několika staletích budovali v okolí kláštera hospodářské budovy (dvory, mlýny, atd.), vznikaly tržové osady a vesnice. Pečovalo se o lesy. Za zmínku stojí také budování rybníků. Postupně tak vznikl mikroregion kláštera Teplá. Lidé v tomto kraji žili dlouhá staletí v souladu s přírodou, ale zároveň i hospodářsky prosperovali.

Po druhé světové válce nastal odsun Němců ze Sudet. Zaniklo mnoho obcí, které obývali čistě němečtí obyvatelé. Ničily se německé hřbitovy, votivní křížky a křížky s německými nápisy, nebo se z křížků alespoň odstraňovaly nápisy zhotovené Němci. Němce v Sudetech musel někdo nahradit. Většinou se jednalo o obyvatele z více zalidněných regionů Čech, někdy i ze Slovenska. Po převzetí moci komunisty postihla mnoho českých vesnic kolektivizace. Řada vesnic byla armádou srovnána se zemí. Obyvatelé těchto vesnic mnohdy nesouhlasili s postupem komunistické vlády a kolektivizaci se bránili, za což byli často perzekvováni. Z prosperujícího kraje se postupně stala oblast chudá s mnoha problémy.

Socialistická ateistická společnost nenáviděla vše, co připomínalo křesťanství. Řeholníci byli z klášterů vyháněni, vězněni a kláštery zabírány armádou apod. Tomuto fenoménu se neubrnil ani Klášter Teplá. V 50. letech ho obsadila Českoslo-

venská armáda. Během několika let se zničila většina z toho, co se budovalo stovky let. Byl zničen klášterní pivovar, mnoho mlýnů, hospodářských usedlostí a drobných krajinných prvků (božích muk, pomníků, alejí, ad.)

Většina obyvatel zapomněla, kde se mnoho z těchto krajinných prvků nacházelo. Bylo to způsobeno především tím, že na Tepelsko přicházeli noví lidé, kteří kraj příliš neznali. Dokonce ani mnozí starousedlíci nedokázali popsat, kde se co přesně nacházelo.

Proto se naše pětičlenná expediční skupina vydala odtajnit minulost, starou mnohdy desítky i stovky let. Na základě starých map, výpovědí pamětníků a pátrání v terénu jsme se pokoušeli vyhledat a zdokumentovat zapomenuté, nebo zaniklé krajinné prvky (zvláště hospodářská stavení, mlýny, kapličky, křížky, cesty, ad.) Zároveň jsme se zajímali o to, jak se celkově krajina změnila od 30. let 20. století do současnosti – kde ubýly, nebo naopak přibývaly lesy, aleje, cesty, sídla, ad.

Mnoho krajinných prvků se nacházelo v nepřístupných lesích, mnohdy jsme se museli brodit mokřinami, práci nám komplikovaly i rozmary počasí a nemoci, které naši skupinu decimovaly. Ale přesto jsme naši práci dokončili a zkompletovali.

Doufáme, že potěší místní obyvatele i návštěvníky kraje. Zároveň uvítáme jakékoli poznámky k naší práci, případně další tipy na zajímavá místa, zanikající stavby apod. v kraji okolo Kláštera Teplá.

Adam Rajčan
kvarta

Pár slov na závěr ●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Čas utíká mezi prsty jako písek. Je toho mnoho, co se nám zdá důležité a nutné, co musíme mít, nebo udělat. Ale když dochází dech a my se podíváme zpátky, najednou toho důležitého tolik nezbývá.

Snad jen se zastavit na slovíčko, potěšit se pohledem do korun žlutnoucích stromů, podat ruku a usmát se. Zanechat po sobě alespoň zrnko něčeho, co bude spojovat, bude krásné a dobré. Kéž tím zrnkem jsou i dny setkání, která jsme společně na Tepelsku mohli prožít.

Chtěli jsme tady poděkovat všem, kdo nám při naší práci pomohli. Především tepelským premonstrátům, tepelskému knihovníkovi dr. Hlinomazovi, paní Vilemíně Kučerové, kolektivu kuchařek ze ZŠ Teplá, pracovníkům obecních úřadů i knihoven a celé řadě dalších, které zde nemůžeme všechny vyjmenovat.

Všem upřímné díky. A někdy na Tepelsku na shledanou.

array

PROJEKTORY

- Pronájem
- Prodej
- Servis
- Instalace
- Projekční plátna

Nabízíme video-data projektory s rozlišením od 800x600 do 1280x1024, svítivosti od 1000 do 4500 ANSI lumen.

Dále dodáváme kompletní sortiment projekčních pláten – mobilní nebo pro pevnou instalaci.

Na všechny nabízené projektory zajišťujeme servis a instalace.

InFocus®

ASK

EPSON®

array Data Praha s.r.o.

Dubská 169, 109 00 Praha 10

Tel.: 274 866 957, Fax: 274 867 678

sales@array.cz, www.array.cz

array

CD/DVD PRODUKCE, POTISK

- Tiskárny
- CD servis
- Producery
- Duplikátory
- Instalace, servis

Nabízíme automatické CD/DVD producery pro produkci vlastních médií, duplikaci a okamžitý potisk inkoustovou či termální tiskárnou.

Duplikátory Vám zajistí rychlé a spolehlivé kopírování Vašich médií.

Publikujte ceníky, marketingové informace, výroční zprávy...

Odixion

R I M A G E™

array Data Praha s.r.o.

Dubská 169, 109 00 Praha 10

Tel.: 274 866 957, Fax: 274 867 678

sales@array.cz, www.array.cz

